

Zuhan ja Mari

ehf

faks waestlast neegrite seas.

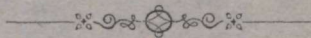

Töeste sündinud hale jutt
õrna südamele.

Saksakeelest ümberpannud

S. S.

Wiliandis, 1879.

Trükitud F. Feldt'i kirjadega.

Zensuri poolest lubatud. — Riias, 4. Juunil 1879.

ENSV TA Fr. R. Kreutzwaldi nim
Kirjandusmuuseumi

Arhiivvaamataubüroo

1954:1641 ✓

Uhes weikeses prantsuse linnas elas kaunis rikas kaupmees, nimega Zuhan Mooriz. Nimetud kaupmees, läks kohe pärast abielusje astumist India maale ja lootis, et õnn sääl ehk weel paremine õitsema hakkab.

Eugu oli ka nii. Mõlemad noored abielurahwas said õnnelikult sinna. Töö sai ka sääl häästi pääle hakatud ja tõi kaunis fenaste sisse, nii et meie kaupmees kuue aastaga juba juurt rikkust kokku oli pannud. — Aega mööda tõusis ka nende südames himmu jälle oma isamaa radasid ja omaksid näha saada, ja nende hõlmas oma wiimseid päiwi lõppetada; sellepärast wõtsiwad nad kohe ette, nii pea kui wõimalik, Brantsusemaale tagasi reisida. Nende soow, omale maale tagasi minna, sai weel seeläbi elawamaks, et neil ju jõudu küll oli oma kote juures õnnelikult elada.

Nende õnneks purjetas ka pea üks laew Brantsusemaale ära. Nad ei jätnud ka pärast aega mitte pruukimata ja astusiwad kohe oma kase lapsega, mis neil Indias olid sündinud, Sumala abi pääle lootes laewa. Wanem laps oli poisilaps, nimega Zuhan (Mooriz) umbes nelja aastane; noorem oli tüttarlaps, nimega Mari, waewalt kolme aastane.

— Nende reis läks hää ilma ja tuule pärast esite õnnelikult edasi. Ühe forraga aga läks taewas pakju pilwe ja hirmus müristamine suure tuulega hakkas fangeste mere pääl möllama, nii et laened wahutades peaaegu taewani tõusiwad. Tuul aeas laewa effituse tee pääle, ta juhtus õnnetuseks ühe kalju otja, mis tale augud põhja löi, kelle läbi wett nii rohkeste siise tungis, et enam wõimalik ei olnud, teda wälja pumbata. Laewa päälit ütles: et nad kõik ilma abita kadunt on ja et igauks ennast üks-päinis Jumala pääle toetaks. Kaupmees, kes siiski weel Jumala abiga päästmist lootis, wõttis ruttu tarwilised riided kokku ja siidus oma abikaasa lastega laua tükkese külge; ta isi tahtis ka weel sinna pääle minna, aga selle tarwis ei olnud enam aega. Torm aeas laua kaugele mere pääle ja laew läks kõige päälolewa rahwaga, õnnetuma kaupmehe abikaasa silma ees hukka. See lauakene, kus pääl proua lastega oli, ujus pääwa otja möllawate laenete käes, nagu lootsik sinna ja tänna, kuni tuul teda ühe weikese saare randa wälja aeas. Õnnetu proua päästis ennast ja lapsi laua küllest lahti, wõttis oma weikese waranduse pakikese kaenlasse ja läks sinna saare pääle. Kui ta jälle kõwa maa pääl oli, laskis ta lastega põlwili maha ja tänas filmaweega kõigewägewamat Jumalat, armulise päästmise eest.

— Oma armsa abikaasa ärakadumise pärast oli ta wäga kurb, ka mõtles ta hirmuga selle pääle, et ta siin lastega nalga jurema peab, ehk metselajatest ärasõõdud saab. Ta läks nende kurwa mõtetega selle saare pääl edasi ja nägi tee pääl mittu puud,

jõõdawa wiljaga kaetud olema. Kohe wõttis ta kapi ja lõi õunu ja purnisid maha, andis neid oma nälginud lastele süüa, ja lõi ka isi. Lootes, siin saare pääl ehk ommite inimesi leida, läks ta õhkades ja paludes sinna ja tänna, aga kuskilt poolt ei leidnud ta inimese jälgigi, ei ühtegi märki, kust oleks wõinud arwata, et siin ülepää ükski elaw inimene on elanud. Sest kõigist wõis ta kohe arwata, et ta foguni tühja saare pääl on. Balju ümberrändamise pääle leidis ta wiimaks ühe kaunis suure õõne puu ja wõttis nõuiks, võjeks lastega siia jääda ja siin puu sees forterit wõtta. Kui ta hommiku ülestõusnud, ja oma tänu õõsele rahu eest taewa poole ülesjaatnud oli, läks ta lastega weel sügawamale saare keskpaiga poole edasi. Tee pääl leidis ta mitu linnu pesa, wõttis munad nende seest wälja ja andis neid oma lastele kosutusjeks süüa. Kui nad kõik saare läbirändanud ja nii näinud oliwad, et selle saare pääle ühtegi inimest, ega metselajast ei ole, lootis ta oma lastega siin rahuliste elada wõiwat. Ta wõttis nõuiks kõik teha, mis wäha wõimalik on, et aga laste eest hääste jaoks muret kanda, neile toitu ja katet muretseada ja neid õigel wiisil kaswatada. Ta andis ennast oma armsate lastega foguni Jumala tahtmise hooleks ja lootis kindlaste, et Tema see kõigewägewam ja Armulijem, küll aidata wõib ja tahab. — Tal oliwad weikse waranduse juures, mis ta laewa päält kaasa oli wõtnud, mõned palweramatukesed; neid pruukis ta tihti, õpetas nende seest lapsi lugema, ja neid jeeläbi ka Jumala tarkust ja wäge tundma. Üksford, kui ta lapsi õpetas, küsis

weike pojufene: „Aga mamma, kus on siis minu
 papa?“ See lapselik küsimine tahtis õnnetuma ema
 südant lõhkiskistuda ja ta hakkas fibedaste nutma.
 „Oh, mu hääd lapsed,“ ütles ta raskestest õhkades:
 „Teie isa on laewaga hukka saanud, aga ta on
 nüüd taewas, kus ta nüüd õnnelikum on, kui meie.
 Teil on aga üks teine Jsa, see on armas Jumal,
 kes teie eest muret peab.“ „Aga,“ küsis poisikene,
 „mispärast on meid isa maha jätnud, sest taewane
 Jsa ei ole ju mitte meie juures?“ „Ah, hääd
 lapsed,“ vastas ta pisaratega silmis: „Taewane Jsa
 on meie juures, ehk teie Teda küll ei näe; Tema
 on see, kes meile puuwilja, marju ja mune annab
 ja meid õnnetuse eest kaitseb. Kui teie wanemaks
 saate, siis saate teie Teda weel paremine tundma
 õppima, ja et Ta meile niipalju hääd teeb, siis on
 ka meie kohus, Teda südamest armastada ja pal-
 wega teenida.“ — Ta püüdis nii wäha, kui wõima-
 lik lastega omast abikaasast rääkida, sest see õnnetu
 meeletuletamine tegi talle wäga palju südame walu.
 Ta sai oma lastega pea niikaugele, et nad lugeda
 mõistisid, ja nad lugesid ka suure rõõmuga ja
 olid igapidi hääd lapsed, mislääbi nad emale suureks
 troostiks ja rõõmuks olid. Kui see õnnetu proua
 oma lastega juba kaks aastat selle saare pääl, õõnes
 puu sees oli elanud, jäi ta haigeks ja tundis, et
 ta wist küll enam haigewoodi päält ülesse ei saa
 tõusta. Surm oleks tal küll wäga soowitaw olnud,
 aga see mõte, et ta kaks waest last sija saare pääle
 kõigist mahajääma peawad, näris ta õnnetuma sü-
 dant ööd, kui päädwad.

„Oh!“ õhkas ta jägedaste waiksel, „kuida käib nende waeste õnnetumate käsi, mis saab neist, kui mind enam ei ole?“ Haigus lõpetas aga ikka enam ja enam tema jõudu, nii et ta oma surma, nõnda ütelda, filmaga nägi ligidamale tulewat. Salmikesed, mis ta Jumala sõnast täadis, andiswad tale wiimaks troosti ja rahu, ta ei olnudgi enam oma laste pärast mures, sest ta waigistas ennast kindla usuga oma Lunastaja sisse. Tema, kes teda ja tema armsaid lapsi siamaale nii imelikult saatnud ja kaitsnud olla, eks see ka edespidi tema waeste laste eest ei saa muretsema? Ka see õnnelik lootus, et nad ükskord üksteist jälle näha saawad, andis tale nii kindlat troosti, et ta ennast oma haiguse sees nii kinnitud ja kosutud armas olewat, et ta lapsi oma juure wõis kutsuda ja neile ütelda: „Minu armsad lapsed, ma suren pea ja teie olete siis ilma emata; aga trööstige ennast sellega, et teie siiski kõikist maha-
jäätud ei ole, sest armas Jumal on ja jääb ikka teie juure. Tema hoiab ja kaitsneb teid kõige õnnetuse ja kahju eest. Tema waatab ja katsub aga ka kõik teie teod ja mõtted läbi, seepärast ärge unustage ilmaski hommiku ja õhtu Teda südamest tänada ja paluda; pidage Teda alati filma ees ja südames! — Sina, mu weike Zuhan, muretse oma weikese õe eest, ära tülitse ilmaski temaga ja et sa suurem ja tugewam oled, siis pead sa puuwilja ja mune tooma, et teie mõlemad süüa saate. Aga sina, armas Mari, kuule igas asjas oma wenna sõna ja ära wihasta teda kuidagi wiisi. Ma pean nüüd teist lahkuma, aga ärge kaebage mitte, meie saame

taewas jälle kokku, ja ei lahkugi enam ära.“ Ta tahtis weel enam kõnelede, aga ta jõud lõppis otja, ja ta oli — surmud! Snnnetumad lapsed ei mõistnudgi, mis ema nendega oli rääkinud, sest nad ei täädnud, mis see sõna „surema“ tähendab; nad mõtlesiwad, et nende ema magab ja oliwad seepärast häste waguft, sest nad kartsiwad, et kõwaste kõnelemine teda ülesse äratab. Zuhan tõi puuwilja, nõnda kui ema oli käskinud ja kui ta õega õhtust jõõnud oli, heitsiwad mõlemad jelle puu kõrwa, kus ema puhkas, maha ja jäiwad ka kõhe magufaste magama. Kui nad hommiku ülestõusiwad, oliwad nad koguni kohkunud, et ema weel magas. Nad tõmbasiwad teda kääst ja hüüdsiwad, et ta ülesärkaks. Kui ema neile aga mingijugust wastust ei annud, mõtlesiwad nad, et ema nende pääle wihane on. Nad hakkasiwad fibedaste nutma, palusiwad andeks ja lubasiwad nuutsudes, õige hääd lapsed olla; aga kõik oli asjata, hääd ema ei lausunud musta ega walget, sest ta oli surmud ja külm. — Weel mõned pääwad jäiwad nad hädalbades ema juure, kuni wiimaks furnu teha mädanema hakkas. Ühel hommikul hüüdis Mari oma wenda ja ütles tale ehmatanud häälega, et mamma külges usfid olla, mis teda ära jüüa tahta. Ta palus oma wenda, et ta aitaks paha loomasid ärafaotada. Zuhan tuli, aga nad pidiwad paha haisu pärast jälle äraminema ja omale teist elukohta otsima. — Waesjed lapsed saiwad aegamööda aru, mis lugu emaga oli ja kõnelesiwad, et mamma olla ütelnud, et ta taewase Isa juure lähab ja et meie ka sinna lähme.

ja jääle jälle kofku faame. „Ah!“ ütles weife Mari, „meie tahame hääd lapfed olla ja Jumalat paluda, et Ta meid warsti meie mamma ja papa juure taewasfe wiib.“ Nad ei jätnud ka mitte järele igapääw wirgaste paluda, nad lugesiwad nii fagedaste, et nad palwed juba üsna päha oliwad õppinud. Kui nad juba küll palunud oliwad, istusiwad nad muru pääle ja wiitsiwad magufaste kõneledes aega. Zuhan ütles ühel päewal oma õele: „Ma mäletan weel, kui meie üksford üsna weifesed olime, ja isa ja emaga üheskohas olime, kus juured majad iluja feintega ja afendega oliwad. Meie isal oli palju teendrid ja meil oliwad ilusad riided ja palju mänguasju. Wiimaks wiis meid papa mammaga ühte puu majasfe, mis wee pääl kõndis, ja kui suur tuul tõusis sõdus ta meid ruttu ühe laua külge, mis meid siia tõi. Papa ei tulnud mitte meiega ühes, waid ta on, nagu mamma rääkis, taewasfe läinud.“ „Ja,“ ütles weife Mari, „nii kõneles mamma meile, et armas Jumal feda nii olla tahtnud; ja fa tääd küll mu wend, et Jumal kõigewägewam on ja et kõik, mis Ta teeb hästi tehtud on, feda loeme meie ju ifi oma raamatude feest.“ — Nii elasiwad mõlemad lapfed 11 aastad jelle faare pääl. Zuhan oli nüüd juba 15-ne, Mari weel mitte täieste 14-ne aastane. Ühel pääwal, kui nad mõlemad merekaldal feisiwad ja mufhlib (konnafarpiid) otsisiwad, nägiwad nad weifest laewa oma faare poole tulewad, kelle pääl mittu musta inimest oliwad. Marie ehmatas wäga ära ja tahtis põgenega, Zuhan aga ütles tale: „Jää siia mu õde, kas fa ei tää, et meie Isa,

armas Jumal, meie juures on ja, et Ta ühtegi inimest meile häda ei lasse teha." Kui nüüd mustad inimesed saare pääle wälja tuliwad, imestasiwad nad wäga, siin kahte last näha saada, kes koguni teist karwa oliwad, kui nemad. — Mustad tungi-
siwad Zuhani ja Mari ümber ja püüdsiwad nendega kõneleda, lapsed aga ei wõinud nendega midagi kõ-
neleda, et nad nende keelt ei mõistnud. Zuhan wiis metsinimesed sinna, kus nende ema ärasurnud oli, näitis neile ta luid ja kõneles, kuidas nendega lugu oli olnud, aga metsinimesed ei mõistnud nende kõnet ka. Siiski märkasiwad lapsed, et metsinimesed, nii juured nad ka oliwad, nende õnnetusest oja wõt-
siwad, ja neid wäga armastasiwad. Metsinimesed tähentasiwad wiimaks käega oma laewa pääle ja and-
siwad Zuhanile ja Marile mõista, et nad siise as-
tufsiwad. Mari aga wiibis, ja ütles wennale: „Ma kardan neid inimesi, ma ei läha mitte nendega;“ Zuhan aga ütles tale, et neile ühtegi õnnetust ei juhtu, ja tuletas tale ema sõnad meelde, et neid armas Jumal mitte maha ei jäta. Wiimaks andis ka Mari järele ja nad läfsiwad mustade seltsis laewa. See wiis neid ligida saare pääle, kus ükspäimis metsinimesed elasiwad. Kui nad sinna saiwad, tuli neile suur kari mustasid wastu, kes niisama wäga imestasiwad, kui nad neid kahte walged last nägiwad.

Kui nende seltsimehed neile oliwad kõnele-
nud, kuidas nad need kaks last oliwad saanud, oliwad ka nemad waeste laste wastu lahked ja sõbralikud. Nende metsinimeste funingas elas oma teendritega laudadest majas, kõik teised elasiwad mullast urtsi-

fute sees. Kui must funingas neid lapsi nägi, oli ta rõõm väga suur ja ta ei võinud neid mitte küll waadata, iseäranis Marit armastas ta, kui silmaterat. Ta pani jägedaste kätt tema südame pääle, et seeläbi oma armastust tema vastu ülesnäidata. Zuhan ja Mari said pea metsinimeste keele kätte ja võisid nendega kõik ju rääkida. Metsinimeste eluviis oli aga neile foguniste vastu meelt, sest nad sõidid alati teistega, kes säääl ligidal elasid, tapidid wangid ära ja söidid nende liha. Ka oli neile see wõeras ja hirmus, et metsinimesed ühte suurt ahwi, kelle mittu musta teendrid oli, kui jumalat kumardasid. Kõik see tegi nende elu metsinimeste juures väga mõruks, ja nad soovisid oma saare pääle tagasi saada. Seda soovis Mari weel enam, sest funingas näitas kangelet himu, teda naiseks saada: ta ütles oma wennale: „Enneminetahan mina surra, kui selle hirmsa mehe naiseks saada.“ Zuhan ütles sellepääle tale: „Minult sellepärast, et ta ilus ei ole, ei taha sa teda?“ „Ei, ei, mu wend,“ wastas ta: „mitte seepärast, waid, et ta väga ülekohtune on; sa näed ju isi, et ta meie Jhat, armast Jumalat ei tunne ja ühe hirmsa ahwi ette põlwili langeb ja teda kui Jumalat teenib. Pääle selle seisab meie raamatus, et waenlastele hääd tegema peab, ja sa näed, et ta selle asemel omad wangid tappa laseb ja neid sööb.“ Zuhan ütles: „Mull tuleb üks mõte meelde: „kui meie seda ahwi äratapaksime, siis näaksid need rumalad, et ta kellegi Jumal ei ole. Meie tahame teda ärahiwitada!“

Nad oliwad siin juures ühes nõuus ja andsiwad ahwile warsti fihwtit, misläbi ta suri. Ahwi surm ehmatas kõik saarlased kangeste ära. Need metsinimesed, kes teda tallitasiwad ja kes tema preestrid oliwad, ütlesiwad kuningale, et Zuhani ja Mari seda õnnetust olla toonud, ja et ühtegi õnne enam loota ei ole, enne kui need kaks walged inimest tapetud saawad. Müüd wõeti ka kohe nõuiks, uueste walitsetud ahwile need kaks walget inimest ohwriks elawalt arapõletada, sest nemad arwasiwad, et uuel ahwil ta waenlaste surm küll kõige enam meelepärast on. Kui Zuhani seda hirmust nõuu oli kuulnud, ütles ta neile: „Oleks teie ahwi Jumal olnud, siis ei oleks ma ju teda mitte tapa wõinud, nii olen ma siis kängem, kui tema olnud, sest mina olen inimene, aga tema oli paljalt elajas! Teie peate ükspäinis kõigewägewamat Jumalat ülewel taewas, näitab käega taewa poole, tänama! kes taewa ja maa Looja ja Walitseja on, ehk teie Teda küll ei näe, siiski peate teie päewa, kuu ja tähdetest Tema auu ja juurust aratundma, ja ükspäinis Teda kumartama, aga mitte ühte inetumat ahwi!“ Need julged sõnad sütitasiwad metsinimeste wiha weel enam põlema ja nad sidusiwad Zuhani ja Mari puu külge kõitega finni, et neid arapõletada. Zuhani trööstis oma kartlikut õde, üteldes: „Ole julge minu armas õde, kui meie siin surema peakäime, siis ei sünni see mitte ilma Jumala tahtmata, kes, kui ja tääd, meid mitte maha ei jäta, ilma Tema lubata ei saa meie need waejed ka mitte juukse karwagi kõrwetada! Kui meie sureme, siis meie sureme Jumala tahtmise jä-

rele ja meie püha usu eest, ja lähame igawese õn-
 nistuse sisse, kus meile eelläinud wanemad lahtise kä-
 tega vastu töttawad." Mari ei saanud selle wenna
 kõne läbi, mitte üksi trööstitud, waid ka nii kind-
 laks ja julgeks, et ta oma surma rõõmuga ootis.
 Kui nüüd metsinimesed nende ärahuffamise tarwis
 juba kõik walmis oliwad pannud, ja praegu puu-
 riita põlema süüdata tahtsiwad, kõlas äkitselt mä-
 gedele päält hirmus hisa ja kära maha. Selgeste
 oli nüüd näha, kuidas üks hulk metsinimesi ligidalt
 saare päält sinna tungiswad, et neid meie saarlasti
 oma alla heita. See ilmaootamata waenlaste pääle-
 tulek ehmatas kõik kangeste ära, igauks jookkis sõja-
 riistade juure, et ta ennast kaitsta saaks; aga kõik
 oli asjata, nad saiwad raskestes haawatud ja suu-
 rem jagu wangi wõetud. Kui mustad waenlased
 wiimaks Juhanit ja Marit nägiwad, wõtsiwad nad
 neid lahti, ja andsiwad neid oma kuningale päris-
 orjaks. See uus kuningas tegi ka väga suureid sil-
 mad, nende mustade hulgas need kaks walged näha
 saada; Juhan oli nüüd ju 17-ne ja Mari 16-ne
 aastane. Kui metsinimeste kuningas nende suust
 nende elulugu oli kuulnud, sai ta nende vastu lah-
 feks ja wõttis neid sõbralikult vastu. Sell kuni-
 gal oli ju naine ja ta andis Mari temale teendriks,
 oma jääuks wõttis ta aga Juhanit. Mari ja
 Juhan oliwad nüüd Jumala abiga surmasti pääs-
 tetud, aga nad oliwad jälle metsinimeste meele-
 waldas, kes niisama, kui teisedki oma wangisid tap-
 siwad ja söiwad. Ühel pääwal töiwad nad palju
 wangisid, sest nad oliwad tublid södima. Nende

wangide hulka oli ka üks walge inimene; et see wäga lahja oli, siis anti Marile käästu, temale nii palju toitu anda, et ta lihawaks saaks ja siis söögi tarwis äratapetud wõiks saada. Kui Mari esimest korda tema wangihooesje astus, pani walge mees koguniste imeks, ühte tüdrukut näha, kes temaga ühte kama oli. Veel enam imestas ta kui kuulis, et see tüttarlaps ühte ja sedasama keelt rääkis. Kogeltades küsis ta: „Ah, ütles mulle armas laps, kes sa oled ja kes sind prantsuse keelt õpetas?“ Ta wastas: „Ma ei tunne seda maad, kust ma olen, ka ei tää ma selle keele nime mitte, mis ma kõnelen; ta on minu emakeel, tema käest olen ma seda õppinud. Mull on ka üks wend siin, selle käes meie keelt raamatud on, mis meie ema käest oleme saanud.“ „Ah, sull on veel üks wend?“ küsis waene wang, „ma palun sind, too teda ka siia ja käästi teda ka need raamatud ligi wõtta.“ Mari jooksis ruttu wenna juure ja ütles tale rõõmsaste, et üks walge wang siin on, kes ka seda sama keelt räägib, mis nemad räägiwad. „Oh, tule ruttu ja wõtta meie raamatud kaasa, ta tahab neid näha,“ ütles Mari wennale. Zuhan jooksis niikohe oma õega wangi juure ja näitas tale oma raamatuid. Waene mees wõttis nad ruttu oma kätte ja lõi neid lahti. Kui ta esimese lehekülle päält oli lugenud: „See raamat on Zuhan Moorika jagu,“ laskis ta ehmatuse pärast käed langeda, ja nagu walgust löödud, küsis ta nõdra häälega nende nime järele. Kui nad tale oma nime oliwad ütelnud, hüüdis ta: „Ah, suur Jumal! kas see on wõima-

lik!" ja minestas ära. — Zuhan ja Mari ei saanud kõigist sest aru, mis see tähendas, ja waatasidwad imestades üksteise filmi. Wiimaks oli wang jälle omast minestusest toibunud ja hүүüdis kindlamalt: „Oh, hääd lapsed! kas on võimalik, et ma teid jälle näen? Tulge minu kaenlasse, ma olen teie isa! ütlege mulle, kus teie mamma on?" Zuhan ja Mari langešiwad nende sõnade pääle wangistatud mehe kaenlasse ja walasiwad rõõmupisaraid. „Kus teie ema on," hүүüdis wang mittu korda, aga lapsed ei saanud ehmatuse ja rõõmu pärast tale midagi kosta. Wiimaks ütles Zuhan: „Mu süda ütleb mulle, et sa meie isa oled, ehk see küll ei näita võimalik olewat, sest meie mamma ütles meile, et isa merde olla kuffunud, ja et meie teda alles taewas jälle näeme." — „Ah, ma läksin tõeste laewaga põhja," ütles isa, „sell filmi pilgul, kui ma teid laua külge sidusin ja isi ka teie juure tulla tahtsin, neelas meri meie laewa ära, aga ma sain ühe laua tüki kätte, kelle pääl tuul ja laened mind ühe saare kaldasse ajasiwad, kust mind metsinimesed leidsiwad ja oma teenistusse wõtsiwad. Neil ei olnud aga mitte lusti mind süüa, nagu nad teiste wangidega tegiwad ja sellepärast pidin ma nende orjaks jääma, kus mull palju kannatada oli. Ma pidin nende saarlastega, kelle hulgas ma mitu aastad elasin, sõtta minema ja sain wiimaks teistega jeltšis wangi wõetud, nii kui teie isi siin näete." Kui nad üksteisele kõik, mis nad koosolemisest teadsiwad jutustanud oliwad, kõnelesiwad lapsed oma kurwa elulugu, ja kui isa ema surmast kuulis, hakkas

ta fibedaste nutma. Mari nuttis ka walufaste, aga koguni teise asja pärast; tema üffi täadis, et mõne pääwa pärast nende isa, kes tale tallitada oli, äratapetud ja söödud pidi saama! Ta ei wõinud wiimaks seda suurt südamewalu mitte enam warjata ja hüüdis waljuste õhkades: „Oh, mis see on, et meie ennast rõõmustame, et isat siin maa pääl oleme leidnud, kui see rõõm wäga üürife on, sest tää, armas isa! et metsalistel see nõuu on — sind warsti tappa ja süüa!“ Isa ja Juhan, kell' see hirmus nõuu weel täadmata oli, ehmatasiwad nende sõnade pärast wäga ära. Siiski wõttis Juhan pea jälle julgust ja ütles: „Meie tahame isat ahelatest lahti päästa ja siis põgeneme meie kolmekeste metsa.“ „Oh, mis aitab see meid, mu armsad lapsed,“ ütles isa: „metsinimesed tuleksiwad meile järgi, wõtaksiwad meid finni ja tapaksiwad meid kõik kolmekeste ära; ehk meie peame metsas nälga surema, wõi saame jäääl metselajadest ärasöödud ja nii kaotaksite ka teie oma elu õhes minuga.“ — Mari kes seda juttu mõtetes päält oli kuulanud, näitas wiimaks nõuu leidnud olewat ja ütles kindla häälega: „Mull tuleb üks hää mõte meele, kuidas isat päästa wõin, ma lähän kohe metsinimeste kuninga juure ja tahan kat- suda, kas see mitte wõimalik ei ole.“ Waewalt oli ta need sõnad ütelnud, kui ta ülestõusis ja ruttu musta kuninga juure tõttas. Kui ta tema majasse oli astunud, langes ta kuninga ette põlwili maha ja ütles: „Wägew kuningas, mull on suur palwe Teie ette panna, kas Teie lubate mulle seda täita?“ Ku- ningas waatas naeratades ta filmi ja ütles: „Ma

luban sulle seda, sest ma olen sinuga väga rahul.“
 „Noh, hää küll!“ vastas Mari: „siis olgu Teie
 tääda, et see wang, keda Teie minu hoole alla olete
 annud, minu isa on ja niisama ka Zuhani. Teie
 aga olete nõuiks wõtnud teda süüa, aga ta on wana
 ja lahja ja ei saa mitte Teie meelt mööda olema,
 mina aga olen noor ja tubli ja palun Teid, et Teie
 tema asemel mind sööksite, ja teda lahti laseksite.
 Ma palun aga, et Teie mind weel 8 päewa elada
 lasete, et ma niikaua weel rõõmuga oma isat wõik-
 sin näha.“ Kui Mari kõnelemisest wait jäi, waa-
 tas neegri kuningas lahkestes ta otsa, ja ilma selle-
 pääle waatamata, et musta rinna sees ka must süda
 tufjus, ei olnud ta mitte ilma halastuseta. Ta
 rääkis Mariga sõbralikult: „Sa oled üks hää tüdruk!
 sinu palwe olgu täidetud, su isa olgu prii ja temaga
 ka — sina, see oleks ju suur kuritegu, kui ma nii-
 suguse hää teendrile, nagu sina, tema häädust sur-
 maga taksusin. Ma annan sulle su isa ja wennaga
 priiust ja ütlen weel pääle, et iga aasta üks laew
 walge inimestega siia tuleb, kes meie käest need
 wangid äraostawad, mis meile sõomisest üle jääwad.
 See laew,“ ütles ta edasi, „peab mõne päewa pä-
 rast siia tulema, ja ma tahan siis teid sellega ära-
 lasta, et teie jälle oma isamaale tagasi saate.“ Neid
 sõnu kuuldes nuttis Mari rõõmupärrast ja hakkas tä-
 nades kuningaga põlwe ümbert kinni. Ta ei unu-
 stanud aga ka mitte Zumalat tänada, et Ta neeg-
 rile nii hääd mõtted oli annud. Kiireste, kui olek-
 siwad tal tiiwad jalgade külges ruttas ta nüüd rõõ-
 muga oma isa ja wenna juure tagasi, et neile seda

rõõmu sõnumit täädustada. Wärişedes oliwad nad tema tagasi tulekut ootnud, jeda suurem aga oli nende rõõm, kui nad oma isa raudu ärawõtta tohtsiwad. Kui wäga õnnelikud tundsiwad nad endid nüüd olewat.

Ei olnud ka weel täieste kahetja pääwa möödas, kui see ettekuulutus laew, kus pääl Ameerikaanlased oliwad sinna sadamasse purjetas. Meegri kuningas tellis laewa kaptenit, et ta need kaks last ja nende isa üle mere omale maale wiiks. Ta maksis isi ka nende Ameerikamaale wiimise kulu kaptenile wälja ja kinkis Zuhani ja Marii päälegi weel hulga kallid kiwişid. Selle pääle jätsiwad nad kuningaga ja kuninganaga Jumalaga. Rahkumine ei olnudgi ilma liigutud olemiseta ja raskuseta, ei küll mitte selle pärast, et nad häa meelega oleksiwad jäälnud, waid et nad metsinimeste ülemast nii lahkeste tallitused saiwad. — Laew, mille pääle nemad astusiwad, wiis neid weel selljamaal pääwal sinna saare kohta, kelle päääl Zuhan ja Mari 11 aastad oliwad elanud, ja kus nende ema ära suri. Nad palusiwad laewa kaptenit, et ta neile lubaks selle saare pääle minna, et oma isale oma mitmeaastast elukohta ja ema luud näidata. Laewakaptenil ei olnud ka midagi selle wastu, ta laskis neid ühe weikeje lootjiku sees üle wiia ja lubas neile tunni aega jääln ärawiita. Mõne minuti pärast oliwad nad jääln saare päääl ja näitasiwad oma isale kõik, mis neil kuidagi wiisi tähtjas näitis olewat. Kui nad sinna õõnes puu juure saiwad, kus nende armsa ema luud oliwad, hakkasiwad isa ja lapsed ärdaste nutma. Nende põhjani liigutud südameses tõusis see mõtte, omast

kallist emast ülejäänud jääkese kaasa võtta ja oma isamaal neid auujaste maha matta. Nad korjasivad ema luud üles ja läksivad siis palawa filmaweepi-
 saratega jälle laewa pääle tagasi, kus nad ema luud ühe kastikese sisse paniwad ja kaasawõtsivad. Laewa
 sõit läks seekord õnnelikult edasi ja nad saiwad ter-
 west Ameerikamaale. Säält läksivad nad ühe laewa
 pääle, mis Prantsusemaale purjetas ja saiwad ka
 niisama õnnelikult sinna.

Kui nad esimest sammu isamaa pinna pääl as-
 tušivad, langešivad kõik kolm põlwili maha ja tä-
 nastivad Jumalat tänuliku südamega, et Ta neid nii
 imelikult saatnud ja kõige häda ja hukkatusse eest hoid-
 nud ja kaitšnud oli, mis ühte puhku nende ümber
 lehwitas. Üksnes see tegi neile südamewalu, et nende
 armast ema enam ei olnud. Ta oli alati nende
 silma ees, ja need sõnad, mis ta suremise juures
 lastele oli ütelnud, ja mis lapsed weelgi täädšivad
 ei kadunt iialgi nende meelest. Nad ei jõudnud oma
 mureliku ijale mitte küll jutustada, kõik, mis nad
 omašt hääšt emast täädšivad. — Isa sai wiimaks
 kõikide imekspanemiseks oma sündimise koha pääle
 tagasi. Tema ärareisimisest saadik ei olnud keegi
 18-ne aasta sees temast midagit kuulnud. Iseära-
 nis tähelepanemist äratašivad Zuhan ja Mari, kes
 teise maa sees sündinud ja metsinimeste seas kaswa-
 tud oliwad. Nende silmanäod oliwad palawašt
 kllimašt, üsna pruuniks põlenud, aga muidu oliwad
 nad wäga ilusa ja mõisliku loomuga. Kõik tungi-
 šivad juure, et uusi siss'erändajaid näha ja nende
 imelikut elulugu kuulda saada.

Mõne pääwa puhkamise järele, matšiwad nad kaasatoodud ema luud auusaste maha. — Praegu elas siin linnas üks noor rikas kaupmees. See oli wäga hää südamega mees ja sai pea Zuhaniga sõbraks. Ta ei olnud aga mitte üffi Zuhani, waid ka Mari sõber, kelle pääle ta kohe omad silmad löi. Ta raske õnnetus liigutas meie kaupmehe südant ja ta hääb eluwiišid sundisiwad noort meest õnnetumat, aga pea õnnelikut Marit wäga armsaks ja auusaks pidama. Ta wõttis nõuiks, oma wanemate käest luba paluda, Marit oma abikaasaks saada, sest ta lootis ükspäinist temaga õnnelikult elada wõiwat. Ta palwe sai täidetud, ja weel seda ennemine, et ka tema wane-
mad Marist palju lugu pidasiwad. Nii sai siis see õnnelik jääduš nende wahel ühest Jumalafulafest finnitud, Mari sai kaupmehe prouaks, õnnelikuks ja rõõmsaks, nagu arwaste mõni muu. Ta noor teine-
pool wõttis wana äia ja noore Zuhani oma juure teenistusse. Nad elasiwad kõik õnnelikult koos, ei unustanud aga ka õnneski wägawat Jumalat ära, kelle käes üffi kõik wõimus on, kõik hääks ja õnneks pöörata. Nad elasiwad nii wagaste ja ilusti, et nad oma hää wiiside pärast igast-ühest auusaks ja kalliks peetud saiwad. — Nii elas meite endine õn-
netu kaupmees oma lastega nüüd lõbusas õnnes, kuni surm neid kõiki weel parema, ja igawese rõõmu ja õnne sišse wiis.

„Beaks see jutukene kõiki nõdraufulisi maenitšema, kõi-
file näitama, kui hää see on, ifka õige tee pääl kõndida ja
kõwaste Jumalafõnast finnipidada, sest üffi see läbi on wõi-
malik, ennast õnnetuses jalge pääl hoida, ja kannatlikku waga
ootamise järele kõigest hädast päästetud saada, ja üksford
rohket tasumist leida.“

